

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.01.2014, sp. zn. 29 Cdo 4239/2013, ECLI:CZ:NS:2014:29.CDO.4239.2013.1

Číslo: 49/2014

Právní věta: Nezmění-li se u účastníka (žadatele) poměry, ze kterých soud vycházel v usnesení, jímž zamítl jeho žádost o osvobození od soudních poplatků, nemůže účastník důvodně uplatnit obranu proti (následnému) usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, založenou na argumentaci, že předpoklady pro přiznání osvobození od soudních poplatků splňuje.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.01.2014

Spisová značka: 29 Cdo 4239/2013

Číslo rozhodnutí: 49

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Poplatky soudní, Směrnice EU

Předpisy: § 138 odst. 1 o. s. ř.
§ 237 o. s. ř. ve znění do 31.07.2013
§ 9 předpisu č. 549/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 13. 7. 2012 ponechal v platnosti směnečný platební rozkaz ze dne 14. 9. 2011, jímž uložil žalovanému, aby zaplatil žalobci částku 1 700 000 Kč s 6% úrokem od 11. 8. 2010 do zaplacení, směnečnou odměnu 5666 Kč a náhradu nákladů řízení v částce 139 530 Kč.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný odvolání, domáhaje se jeho zrušení.

Jelikož odvolatel neuhradil soudní poplatek za odvolání (splatný vznikem poplatkové povinnosti, tj. podáním odvolání – srov. ustanovení § 4 odst. 1 písm. b/ a § 7 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích), soud prvního stupně ho usnesením ze dne 13. 8. 2012 vyzval, aby do tří dnů od doručení usnesení zaplatil soudní poplatek za odvolání ve výši 85 280 Kč. Současně ho poučil o tom, že: 1) nebude-li soudní poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, bude odvolací řízení zastaveno a 2) soud řízení nezastaví, je-li tu nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatník mohla vzniknout újma, jestliže poplatník ve stanovené lhůtě sdělí soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl soudní poplatek dosud zaplatit. Výše uvedené usnesení bylo žalovanému (jeho zástupci) doručeno 15. 8. 2012.

Následně soud prvního stupně (vzhledem k nečinnosti žalovaného) usnesením ze dne 25. 9. 2012, odkazuje na ustanovení § 9 zákona o soudních poplatcích, odvolací řízení pro nezaplacení soudního poplatku zastavil a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů (odvolacího) řízení.

Proti tomuto usnesení podal žalovaný odvolání, namítaje, že soudní poplatek neuhradil proto, že nemá finanční prostředky; zároveň požádal o přiznání osvobození od soudních poplatků.

Usnesením ze dne 12. 12. 2012 soud prvního stupně „žádost žalovaného o osvobození od soudních poplatků zamítl“ a Vrchní soud v Praze k odvolání žalovaného usnesením ze dne 26. 2. 2013 rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

Jelikož odvolatel ani k opakované výzvě soudu prvního stupně (srov. usnesení ze dne 13. 3. 2013) soudní poplatek za odvolání v (nově) určené lhůtě neuhradil, Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 6. 5. 2013 rozhodnutí, jímž soud prvního stupně zastavil odvolací řízení (ze dne 25. 9. 2012), potvrdil.

Proti tomuto usnesení podal žalovaný dovolání, odkazuje co do jeho přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012, spatřuje jeho zásadní právní význam v řešení otázek, zda: a) „lze přiznat osvobození od soudních poplatků, pokud poplatek za odvolání dosahuje částku 85 280 Kč, která je částkou značně převyšující a to několikanásobně průměrnou mzdu, kdy byly prokázány majetkové poměry svědčící pro osvobození, avšak soud prvního stupně tak neučinil“ a b) „lze nadřadit splnění poplatkové povinnosti před odepřením účastníků domáhat se svých práv prostřednictvím přezkoumání rozhodnutí prvního stupně“.

Zastavením odvolacího řízení pro nezaplacení soudního poplatku bylo žalovanému „znemožněno“, aby rozhodnutí soudu prvního stupně bylo přezkoumáno „v rámci zákonných možností“ odvolacím soudem. „Postupem soudu tak byla porušena jeho zákonná práva, daná Ústavou, Listinou základních práv a svobod a dalšími zákony“.

Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolání žalovaného je přípustné podle ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 7. 2013; není však důvodné.

Podle ustanovení § 9 zákona o soudních poplatcích, nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví (odstavec 1). Soud poplatníka ve výzvě poučí o tom, že řízení zastaví, jestliže poplatek nebude ve stanovené lhůtě zaplacen (odstavec 3).

Podle ustanovení § 138 odst. 1 o. s. ř. na návrh může předseda senátu přiznat účastníkovi zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka a nejde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva; přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li proto zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Nerozhodne-li předseda senátu jinak, vztahuje se osvobození na celé řízení a má i zpětnou účinnost; poplatky zaplacené před rozhodnutím o osvobození se však nevracejí.

Nejvyšší soud v první řadě předesílá, že v usnesení ze dne 17. 7. 2013, sp. zn. [29 Cdo 1301/2013](#), uveřejněném pod číslem 99/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož usnesením, jímž zamítne žádost účastníka o přiznání osvobození od soudních poplatků, je soud vázán (§ 170 odst. 1 o. s. ř.); nejde (totiž) o usnesení, kterým se upravuje vedení řízení (§ 170 odst. 2 o. s. ř.). Později podané (nové) žádosti téhož účastníka o přiznání osvobození od soudních poplatků může soud vyhovět jen tehdy, změní-li se u účastníka (žadatele) poměry, z nichž soud vycházel v původním (zamítavém) rozhodnutí pro účely právního posouzení původní žádosti.

V poměrech dané věci žalovaný, poté, kdy jeho návrhu na přiznání osvobození od soudních poplatků nebylo vyhověno (viz usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. 12. 2012 a usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 2. 2013), „nový“ návrh na přiznání osvobození od soudních poplatků nepodal a ani netvrdil, že by v jeho poměrech nastala změna, která by měla (mohla mít) vliv na jeho schopnost soudní poplatek za odvolání uhradit.

Pakliže za tohoto stavu (tj. při absenci podmínek pro případnou revizi závěru, podle něhož u žalovaného nebyly splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků), odvolací soud usnesení, kterým soud prvního stupně zastavil odvolací řízení podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, potvrdil (proto, že žalovaný ani přes opakovanou výzvu a poučení o následcích nezaplacení soudní poplatek za odvolání neuhradil), nelze mu v tomto směru nic vytknout (k tomu srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 5. 2010, sp. zn. [III. ÚS 341/10](#), ze dne 11. 2. 2013, sp. zn. [IV. ÚS 135/13](#) a ze dne 14. 3. 2013, sp. zn. [II. ÚS 637/13](#)). Přitom nelze přehlédnout, že žalovaný nijak nereagoval ani na poučení ve smyslu ustanovení § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, které mu soud prvního stupně (opakovaně) poskytl.

Jelikož dovolatel - posuzováno podle obsahu dovolání - polemizoval výslovně (a jen) se závěry soudů nižších stupňů o tom, že u něj nejsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, tj. správnost napadeného rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnil argumenty, k nimž v poměrech dané věci (vzhledem k pravomocnému rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků) nebylo možné přihlídnout, Nejvyšší soud jeho dovolání podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.